

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta ja toimeentulotuesta annetun lain 7 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (VN/13732/2026)

Taustaa:

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti sairausvakuutuslakia ja toimeentulotuesta annetun lain 7 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä. Esityksen tavoitteena on kehittää 65 vuotta täyttäneiden vakuutettujen hoito- ja tutkimuskorvauksilla toteutettua valinnanvapauskokeilua.

Sairausvakuutuslakia ehdotetaan muutettavan väliaikaisesti siten, että 65 vuotta täyttäneiden hoito- ja tutkimuskorvauksiin lisättäisiin oikeus korvaukseen fysioterapiasta. Lisäksi ehdotetaan, että 65 vuotta täyttäneiden hoito- ja tutkimuskorvauksia maksettaisiin yleislääkärin vastaanottokäynneistä enintään kuusi kertaa kalenterivuodessa. Samalla ehdotetaan, että valinnanvapauskokeilun voimassaoloa pidennettäisiin yhdellä vuodella, eli 31.12.2028 saakka.

Lisäksi ehdotetaan, että toimeentulotuesta annetun lain väliaikaista poikkeusta sairausvakuutuslain 3 a luvun mukaisten omavastuuosuuksien huomioimisesta perustoimeentulotuessa muina perusmenoina jatkettaisiin vuodella edelleen 28.2.2029 saakka.

Allergia-, iho- ja astmaliiton lausunto:

Allergia-, iho- ja astmaliitto on samaa mieltä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen antaman lausunnon kanssa siitä, että perusterveydenhuoltoon pääsyä on tärkeää parantaa ja julkisen terveydenhuollon kuormitusta vähentää. Liitto pitää hyvänä myös ehdotusta lisätä fysioterapiapalvelut kokeiluun, koska se voi tukea ikääntyneiden toimintakykyä ja vähentää terveystalvelujen tarvetta.

Liitto kuitenkin korostaa, että julkisen perusterveydenhuollon kehittäminen on edelleen tärkein keino turvata yhdenvertaiset palvelut pitkäaikaissairaille, pienituloisille, monisairaille sekä paljon palveluja tarvitseville ikääntyneille.

Hoitoon pääsyyn liittyvät haasteet

Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunnon mukaan valinnanvapauskokeilussa käyntejä ja kustannuksia on ollut arvioitua vähemmän. Palvelujen saatavuudessa on myös alueellisia eroja, ja palveluntarjoajat toimivat pääasiassa tiheästi asutuilla alueilla.

Myös lausuntoluonnoksen tiedot viittaavat siihen, että palveluja käyttävät eniten ihmiset alueilla, joilla yksityisiä palveluja on hyvin tarjolla, sekä ne, joilla on paremmat mahdollisuudet maksaa palveluista. Allergia-, iho- ja astmaliitto pitää huolestuttavana, että kokeilu voi lisätä eriarvoisuutta palvelujen käytössä ja hoitoon pääsyssä.

Kokeilun tavoitteena on, että asiakas pääsee nopeasti yleislääkärin vastaanotolle ilman erillistä hoidon tarpeen arviota. Tämä voi helpottaa avun saamista joissakin tilanteissa. Toisaalta asiakkaan voi olla vaikea tietää, milloin yksityinen lääkärikäynti riittää ja milloin olisi parempi hakeutua suoraan julkiseen terveydenhuoltoon tai päivystykseen. Kaikki eivät pysty itse arvioimaan, millaista hoitoa heidän tilanteensa vaatii.

Omahoidon ohjaus

Valinnanvapauskokeilu keskittyy lääkärikäynteihin ja jatkossa myös fysioterapiakäynteihin. Sen sijaan hoitajan vastaanottokäynnit eivät kuulu kokeiluun.

Pitkäaikaissairauksien hoidossa omahoidon ohjaus annetaan usein sairaanhoitajan, terveydenhoitajan tai muun terveydenhuollon ammattilaisen vastaanotolla. Liiton mielestä kokeilussa pitäisi arvioida paitsi lääkärikäyntien määrää myös sitä, saavatko asiakkaat heidän sairautensa kannalta parasta mahdollista hoitoa.

Pelkkä lääkärikäynti ilman riittävää omahoidon ohjausta ei välttämättä paranna toimintakykyä, sairauden hoitotasapainoa tai arjen turvallisuutta.

Liitto ehdottaa, että myös hoitajan antama pitkäaikaissairauden omahoidon ohjaus voisi joissakin tilanteissa kuulua korvattaviin palveluihin.

Omalääkärimallin kehittäminen perusterveydenhuollossa

Allergia-, iho- ja astmaliiton mielestä hyvinvointialueilla tulee olla riittävät mahdollisuudet kehittää omalääkärimallia, hoidon jatkuvuutta, moniammatillista yhteistyötä ja pitkäaikaissairaiden omahoidon tukea.

Valinnanvapauskokeilun laajentaminen ei saa hidastaa omalääkärimallin kehittämistä. Pitkäaikaissairaille, kuten astmaa, allergioita ja ihosairauksia sairastaville, on tärkeää, että hoito on jatkuvaa, suunnitelmallista ja että hoidosta vastaa selkeä taho.

Liiton näkemyksen mukaan omalääkärimalli tukee näitä tavoitteita paremmin kuin järjestelmä, joka perustuu yksittäisiin käynteihin.

3.7.2026